

HALÁSZI

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS 3
2. HALÁSZI BEMUTATÁSA 5
3. ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK 9
4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK HALÁSZIN 21
 - Régi lakószövet
 - Új lakószövet
 - Beépítésre szánt terület
 - Vegyes felhasználású terület
 - Beépítésre nem szánt terület
 - Arak település
5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK 34
 - Homlokzatképzés
 - Párkányok, vakolatrétegek
 - Anyaghasználat
 - Nyílászárók, bevilágítás
 - Kerítések, térfalak, kapuk
 - Részletképzés
 - Előkert, növényzet
6. UTCÁK, TEREK 59
7. SZÍNDINAMIKA 61
8. AJÁNLOTT NÖVÉNYEK 64
9. HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK 66
10. JÓ PÉLDÁK 68

BEVEZETŐ

A Szigetköz a Duna gyermeke, a tájon ma is láthatóak az egykor szabályozatlan folyam évezredes vándorlásának, árvizeinek felszínbe vájt nyomai. Egy település jellegét a természeti és az ember által alkotott elemek határozzák meg. Minden település rendelkezik, rendelkezett olyan sajátos vonásokkal, melyeket a természeti adottságok, a helyben található építőanyagok és az itt élő emberek építészeti tevékenysége alakít. Nincs két egyforma falu, minden falu, táji, építészeti és lakosainak viselkedésformáival egyenként is kifejezett egyéniség. Az egyedi arculat megőrzése a települések számára fontos feladat. Halászi arculatát, épített és természeti örökségét nagymértékben meghatározza a táj, ami körül veszi. Az egykoron halászok által, a vízenyős területből kiemelkedő halmokra épült úgynevezett halászbokros település arculata az idő múlásával, az életet adó és sokszor azt elvevő folyó folyamatos vándorlásával, majd szabályozásával a természetet követve változott.

Az egykori árvizek után könnyen helyreállítható fonott falu tömésházakat felváltotta a mór, majd az égetett téglá, a tűzvészek után a nádtetőt a cseréptető. Az egykori halászbokrok a folyam szelídülésével, az árvizek csökkenésével összefüggő településsé fonódtak. A településközpontban kialakultak a máig is megmaradt „hétszilvafás nemesi” szalagtelkek, majd a település mag köré kiépült a modern település rész. Ezzel együtt a lakosság életmódja is változott. A halász-vadász-aranyász életmódból a természet szelídülésével a mezőgazdasági, majd az ipari tevékenység, termelés, a természeti viszontagságokhoz kevésbé kötődő életforma alakult ki. Így változtak az építőanyagok is. A régi tömésfalú házak helyett, helyben vetett mór téglá, majd égetett téglá, a vizenyős területek csökkenésével az ott termelt nád helyett cserép. Az építőanyagok előállításának helyszínét még ma is településrész nevek őrzik. Téglaházak, Mórvetők. A polgárisodással, állandó jövedelmet termelő munkahelyekkel pedig eljutottunk a nem az itteni környezetben előállított építőanyagok vásárlásáig, felhasználásáig.

A településképi arculati kézikönyv célja, egy olyan szemléletformáló kiadvány kidolgozása, mely a helyi lakosság, döntéshozók, újonnan betelepülők számára nyújt tájékoztatást az épített és természeti értékekről, a település építészeti arculatának jellemzőiről, és iránymutatást az épített környezet alakításával kapcsolatos elvárásokról. Az arculati kézikönyv nem kizárólag szakembereknek készül, elsősorban a lakosságnak, az építetteknak nyújt tájékoztatást. Röviden, lényegre törően, ábrák segítségével és mindenki számára érthető módon mutatja be egy közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait. Javaslatot tesz a településképhez illeszkedő építészeti elemek és tájhasználat alkalmazására, mint az épületek, építmények településképhez való illeszkedését biztosító anyaghasználatára, tömegformálására, homlokzati kialakítására és a zöldfelületek kialakításának módjára. A táji, települési és építészeti hagyomány értékek együtt határozzák meg településünk arculatát. Saját arcát és egyéniséget. Ami érték. Bár már nem a víz az úr, de azért törekedjünk épített környezetünkben is a Szigetköz hagyományaira, a tájjal, természettel való együttélésre.

Majthényi Tamás
polgármester

HALÁSZI BEMUTATÁSA

Halászi település a Szigetközben, a Mosoni-Duna partján, Győr-Moson Sopron megyében helyezkedik el. Itt lép át a Dunán a Mosonmagyaróvárt Győrrel összekötő út, amely ősidők óta fontos átkelőhelyként szolgál. Ebből az okból kifolyólag méltán nevezik a Szigetköz kapujának. Nyugatról a Mosoni-Duna képez természetes határt a falunak, környékét fás ligetek, erdők, rétek, szántók jellemzik. Közvetlenül határos Mosonmagyaróvár, Máriakálnok, Kimle, Darnózseli, Püski, Dunasziget, Dunakiliti, Feketerdő községekkel. Közigazgatásilag 1934 óta hozzá tartozik a településtől 5 km-re délkeletre fekvő Arak település. Halászi közigazgatási területe ma 3645 ha, ebből belterület 243 ha. Kedvező elhelyezkedése végett vonzó lakhely, így területe és lakosság száma egyre növekszik, napjainkban a 3000 főt is meghaladja.

Az ásatásokból kiderül, hogy a vidék már a kőkorszakban és a bronzkorban is lakott volt. Az itt lévő települések a történelem folyamán mindig is elszigeteltek voltak, emellett a Duna áradásai is sújtották az ott élőket, így nem alakultak ki folyamatosan lakott települések. Halászi ma ismert területe feltehetőleg a XIII. században a Duna-ágak közötti kimagasló földön letelepült halászbokrokból alakult halászfaluvá. Egykori lakói a király udvar halszállítói voltak.

A monda szerint halászok megszöktek Óvárról és itt telepedtek le, akiknek az itt bujdosó Salamon király adott mezővárosi rangot. Ennek emlékét őrzi a Salamonoknak és Salamon-dúlónek nevezett terület a település határában. Első kiváltságlevelét, mely a feltevések alapján oklevél elírásán alapul II. Lajostól kapta. A legenda szerint egy halászi lakos, Major kocsmáros részt vett a mohácsi csata véres küzdelmében, és ő mutatta meg a király sírját. Ezért cserébe kapta Halászin lévő telkének megnevezését. A valóságban Halászi első hiteles kiváltságlevelét 1550-ben I. Ferdinándtól kapta. Ebben „nostrum oppidum Halászi” néven szerepel, melyben kiderül, hogy mezővárosának védőszentje ekkor már Szent Márton volt. A város fontos szerepet töltött be a XVI. Században a kálvini református vallás megerősítésében, azonban az ennek nyomai az ellenreformáció idején többnyire elvesztek. Ekkor vált a település a Felső-duna melléki református egyházkerület székhelyévé. Itt munkálkodott Samarjai Máté János püspök, aki jelentős teológiai munkásságot hagyott az utókorra. A nyugati közlekedési útvonal mentén fekvő települést a háborúk folyamán sokszor feldúlták. A török kiűzése után a Habsburg család kezére került. Halászi címerét 1789-ben II. Józseftől kapta, ami Szent Mártont ábrázolja az amiens-i jelenetben. 1766-ban Mária Krisztina főhercegnő lett a magyaróvári uradalom birtokosa. Ő szorgalmazta egy új templom építését, melyet 1777-ben Szent Márton napján szenteltek fel. 1767-ben elkészült urbáriumban közlik, hogy a településnek jó minőségű rétjei és kaszálói voltak, valamint nagyarányú állattenyésztés folyt a mezővárosban. A terület ármentesítési munkálatai 1832-1845 között végezték el, ekkor az addig sűrűn beépített településszerkezet kezdett átalakulni. A vizenyősebb területeken libatenyésztés terjedt el. XIX. században Halászi jelentősége csökkent, 1872-ben említették utoljára mezővárosként, ezután már csak nagyközségként szerepelt. 1973-ban faluvá minősítették a települést.

A falu egykori virágzó barokk korszakára a központban lévő templom és köré a Kossuth Lajos utcára néző házak elhelyezkedése, telepítése utal. A templommal átellenben találjuk a falu két meghatározó, műemléki védett barokk lakóházát is. Ezek a templommal és templom körüli teresséssel együtt egy központi találkozóhelyet, látványosságot alkotnak. A központban a faluképet a 60-as évek jellegzetes sátozott építményei határozzák meg ma. Ezek a történeti térképeken jól láthatóan az egyszerű parasztházak továbbépítésével, az utcára néző homlokzat kiszélesítésével alakultak ki, így zártabb utcaképet létrehozva. Általában elmondható, hogy a régebbi típusú épületek közvetlenül az utca/járda határára, előkert nélkül, oldalhatárra épültek. Homlokzatuk általában kéttablakos, zártkarakterű, amit a kerítés és kapu tovább erősít.

A központi magtól főképp északi, nyugati és déli irányba találjuk a település fejlődő területeit. Az utcák rajzolata a mai kor jellegzetességeit mutatja. Itt többnyire előkertes, oldalhatáron álló, valamint szabadon álló házakat találunk. A peremterületekre majorsági, ipari, mezőgazdasági, kavicsbányászati tevékenységgel kapcsolatos építmények települtek.

A központban található az Aranyosi vendégház, amelyhez a Mosoni Duna partján, „ösgyepell” körbeölelt Babos Major 40 hektáros területe tartozik. Ezek mellett a falu iskolával, egészségházzal, sportpályával, szabadidős parkkal, bölcsődével, óvodával rendelkezik, amelyek az itt élőknek és a leendő betelepülő családoknak is kedvező infrastruktúrát kínálnak.

A falu életében ma is meghatározó szerepet tölt be a hajózás, ember és víz kapcsolata. Az itt található a Szigetközt délről határoló Mosoni-Duna, hajóforgalomtól mentes, tiszta vízű, gyors sodrású folyó. Erdős vagy fűyes partjai, az apró szigetek, a hangulatos kis falvak és a kultúrált táborhelyek ideális túraútvonallá teszik. Ezen belül lehetőséget ad több szabadidős tevékenység űzésére, mint a sétahajózás, kenuzás, horgászás, a strandolás. 2017-ben indult a Mosoni-Duna vízszint visszaállítását szolgáló projekt kivitelező munkálatai. A tervezet alapján a fő cél vizes élőhelyek rehabilitása, az árvízvédelem támogatása, valamint a hajózási feltételek megteremtése. A falu kapujában Mosonmagyaróvárról érkeve a folyó partján található a Halászi híd, a szabadstrand, Party Csárda és Szabadidőpark, kemping, melyek mind meghatározó szerepet töltenek be a falu életében. Emellett a faluban található még 2 halállományban gazdag halastó a Babos major tó és Öregcsuka horgásztó.

ÖRÖKSÉGÜNK

A történeti térképeken fellelhető, hogy a falu központjában levő Kossuth Lajos utca vonalvezetése az idők folyamán is megőrizte jellegzetességeit. Többnyire a falu ezen részén találhatóak a helyi védelemre javasolt és műemléki védettségű épített örökségek.

A török hódoltság után, a Habsburg Mária Krisztina főhercegnő lett a magyaróvári uradalom, így Halászi mezőváros birtokosa. Ehhez az időszakhoz köthető a falu újjáépítése, rendbetétele. E kor lenyomatait tükrözik a falu barokk stílusú építményei. Halászi település örökségeit, értékeit a Halászi Hagyományörző Egyesület óvja, melyeket munkásságuk nyomán 2013-ban értékleltárba foglaltak.

SZAKRÁLIS ÉPÍTMÉNYEK

Szent Márton római katolikus templom

Kossuth Lajos u.

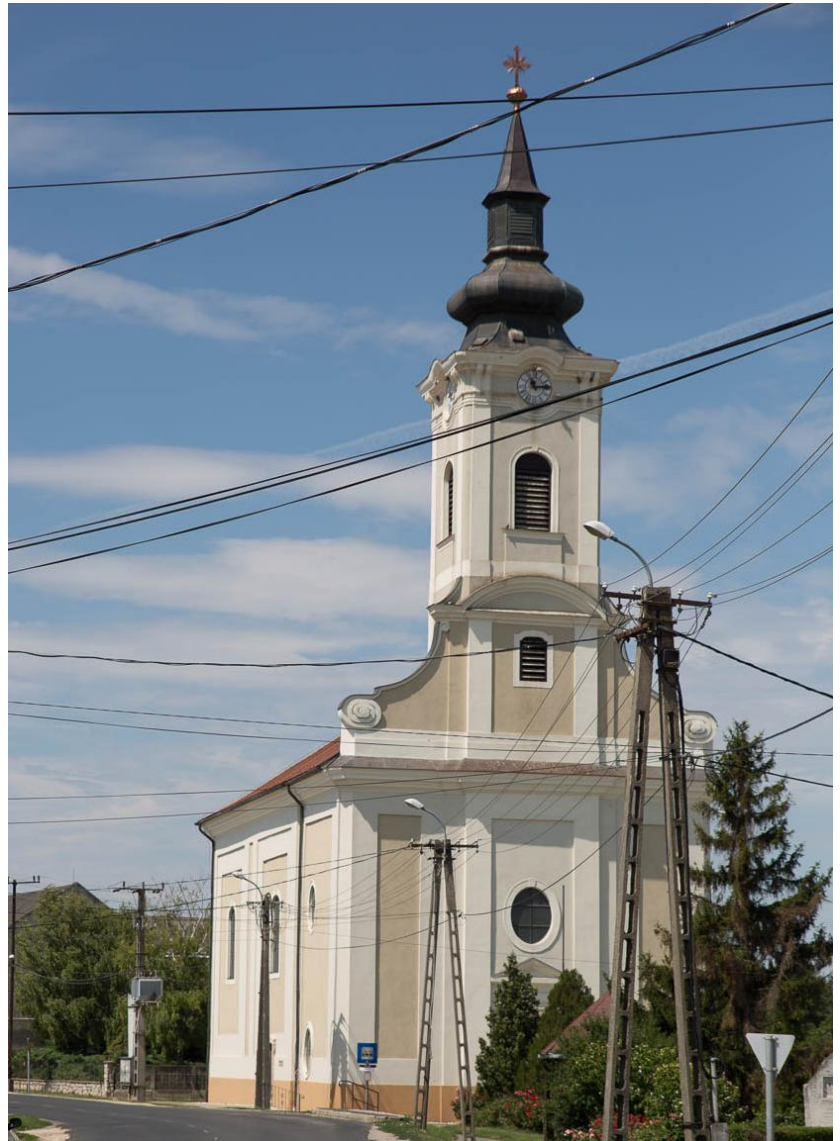
Halászi első, 1494-ben említett templomát, amely gótikus stílusú volt 1775-ben teljesen újjáépítették a katolikus vallásra való visszatérésének érdekében. Az előző templomból megmaradt köveket beépítették az újba, melyek láthatóvá váltak a 2010-ben történt renoválásakor. A templom építési munkálatai alatt cölöpökre, var-sákra, korhadt csónakokra, teknőspáncélra bukkantak, melyek alapján arra következtetnek, hogy a területen a Kis Duna folyása egykor erre vezetett.

Az új barokk stílusú templomot 1777-ben Szent Márton tiszteletére szentelték fel. A templom alapjába a Papsziget tölgyfából készült cölöpöket építették be. Ugyancsak innen származó tölgyfából készültek a padok is az 1800-as évek elején. A belső berendezése barokk stílusban készült, a szószék viszont rokokó stílusú. A főoltáron két felől Szt. Flórián szobra és Szt. Lipót szobra áll. A templomot 1911-ben újrafestették, ekkor kapott színes üveglablakokat is az adományozóktól, valamint kicserélték a kövezetet. A szentély ablakai Szt. Istvánt és Szt. Imrét ábrázolják. A templom épületét 1986-87-ben felújították, majd 2011-ben teljesen renoválták. A templom oltárképéről külön szólni kell, mivel kiemelkedő minősége bécsi festőre enged következtetni, minden bizonnyal Maulbertsch tanítványai készíthették. A képeken Szent Márton csodái láthatók. A hazánkban 2 legelterjedtebb módban koldusként (amiens-i jelenet) és püspökként ábrázolják.

Ma a falu centrumában elhelyezkedő templom, az azt körülölelő teresedés és park a falukép kiemelkedően szép pontja és a közösség szempontjából is központi szerepet tölt be. Az építmény műemléki védetség alatt áll.

Az község kulturális örökségi értékleltárába tartozik a templom előtti kereszt. Anyaga mészkő. Állíttatta: Heveder Mihály 1818-ban.

Nepomuki Szent János kápolna
Kossuth Lajos u.

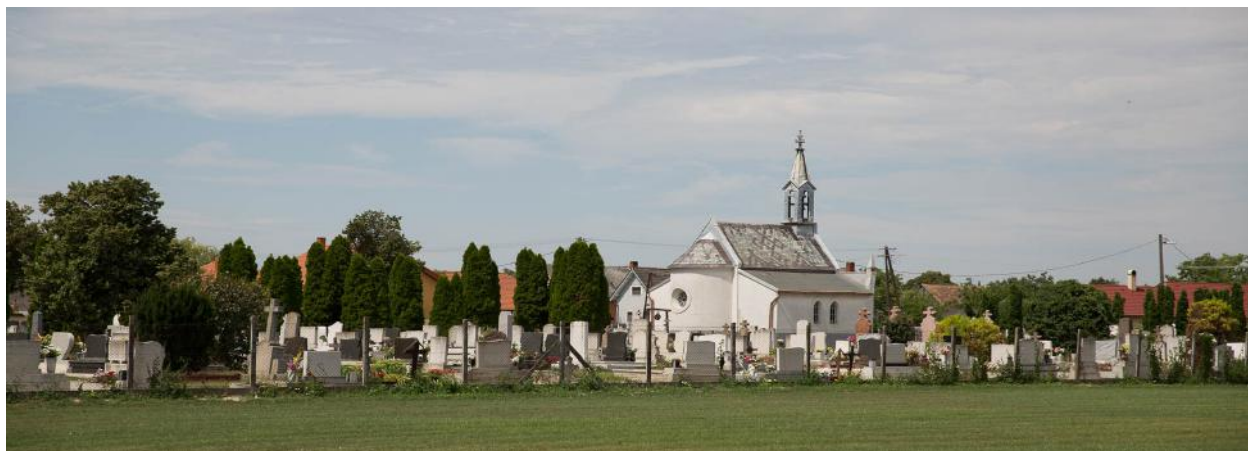
A Kossuth Lajos utca mentén, az onnan letérő József Attila utca kezdetén található barokk stílusú épület. A Halászi hídról a faluba érkezőknek ez az első látnivalója. A korábban 1807-ben épített kápolna helyére épült 1895-ben. Belső terében emelvényen áll Szent János fából készült barokk stílusú szobora. A kápolnán az idő folyamán kisebb tatarozásokat végeztek, de ennek ellenére állapota nagymértékben leromlott. A homlokzatán kialakított fülkébe kerámia Madonna szobor került elhelyezésre, amely Zemplenszky Gyula keramikus alkotása. 1952-ben a szobrot ismeretlen tettesek a talapzatáról lefeszítették és a Dunába dobták. Máriahegyi János pesti szobrászművész restaurálta a folyóból kifogott szobrot. 2001-2003- ban a halászi Hagyományörző Egyesület kezdeményezésére és szervezésében példás lakossági összefogással a kápolna teljes felújításra került sor. Felújítás során a küszöb alatt talált régészeti leleteket a kápolna belsejében helyezték el. 2009-ben teljesen újrafestették kívül belül. Mai megjelenése esztétikus, rendezett, műemléki védettség alatt áll. A kápolnánál a mai napig május 16-án összegyűlnek a szent tisztelői.

Szent Kereszt kápolna, Temetői kápolna

Petőfi Sándor u.

Az XVIII. sz. végén készült történeti térképen felfedezhető a halászi temető ma is elfoglalt területe, a Petőfi Sándor utca és Kertalja utca által közrezárt terület. A neogót stílusú kápolna a temető központjában helyezkedik el. 1895-ben építették, majd 1955-ben vált ravatalozóvá. Az oltár fölött kerek mérműves ablak kapott helyet, közepén pedig egy nagy fa feszületet helyeztek el. Tornyában egy lélekharang található. Később két oldalán egy-egy épületrésszel bővítették. Ma hármás béletes kapuzat található a főhomlokzaton. A tetőzetet a díszes palákkal fedték. A kápolna főbejáratra ma a temető kapujától sűrűn ültetett tujasor vezet rá.

Lourdes-i kápolna, Mária kápolna

Kossuth Lajos u. 107.

A kápolnát ma Halászi, Kossuth L. u 107. sz. ház mellett találjuk falusias lakóövezetben. 1904-ben Litresits Mátyás és neje Mészáros Anna építtették Szűz Mária tiszteletére. A szentélyt barlangfülkeként alakították ki, amelyben egy szoborcsoport látható. Lourdesi Szűz Mária szobra és az előtte térdepel Szt. Bernadett. Alattuk márványtáblát helyeztek el a következő felirattal: „Én vagyok a szeplőtelen fogantatás”. Korábban előtte térdeplő volt kihelyezve az imádkozók számára. Főképp a gyalogosan Óvárról érkezők szerettek itt megpihenni. 2010-ben került sor a kápolna felújítására. A szobrokat ekkor egy felajánlás során szépen restaurálták. Szakrális és közösségi, valamint esztétikai értéket is jelent.

Szent Flórián szobor

Kossuth Lajos u.

A faluban a Kossuth Lajos utca mentén, annak középtáján találjuk. Így a falun átutazókat, faluba érkezőket elsőként köszönti. 1864-ben keletkezett okirat szerint Cseh György és neje Sz. Mátyás Ilona állíttatta. Nyeregtetős, cserépfedéssel ellátott szoborfülke, amelyben Szent Flórián szobrát helyezték el. A szobor római katonát ábrázol, korhű katonai öltözkében, fején sisakkal. Bal kezében zászlót tart, jobb kezével lángoló házat olt. Története során fontos szakrális szerepet töltött be. A szent ünnepnapján körmenetet tartottak kérve a tüztől való védelmet. A búcsúkor a csingislovakkal itt fordultak meg. 1896-ban a milleniumi ünnepség keretében a hét honfoglaló vezér emlékére 7 db hársfát ültettek. A szobrot többször renoválták és a környékét parkosították. Egyik felújítás keretében került rá a márványtábla: 1864 Cs Gy, M I felirattal. A szobor és környéke ma szép színfoltja a községnek.

KERESZTEK

Kisházaki kőkereszt.

Szent Márton úton található, állíttatta Parapatics Lőrinc 1851-ben. Felújította a Hagyományörző egyesület 2001-ben.

Araki úti kőkereszt

Araki út elején állíttatta Hauk Antal és neje 1915-ben. Felújította Takács Frencné és családja 2006-ban. Győri út, Kertalja út sarkán

Paptagi kőkereszt

Állíttatta 13 polgár adományukból 1851-ben. A Révai utca végére helyezték az eredeti helyéről.

Téglaházi kereszt

Kálnoki úton áll. Állíttatták a Neuberger testvérek 1944-ben

Máriakálnoki kereszt

Máriakálnoki bejárónál álló keresztet Állíttatta Karácsony Lászlóné sz. Gondár Ágnes.

Szigeti úti kereszt

Állíttatta Tonomár Ferenc 1948-ban.

Araki Lisieuxi Szent Teréz római katolikus templom

Felszabadulás u. 38.

Arak település kis templomát közadakozásból, közmunkával építette fel a lakosság 1937-ben. Római katolikus templom, Lisieuxi Szent Teréz tiszteletére épült. Az araki fő közlekedés útvonala mentén a Felszabadulás úton helyezkedik el. Fenyvesekkel körbe ültetve, parkosított környezetben. Külső megjelenése és színvilága egyszerűséget sugároz. Tömege téglalap alakú, alapterülete 90 m², hódfarkú tetőcseréppel fedték le. A templomtornyot a fő tömeg mellé, északra helyezték el. A homlokzatot egyszerű, fehérre festett pilaszterek és félköríves ablakok osztják. A főbejárat felett csak egy kisebb szoborfülke található.

Az templom előterében lévő nagyméretű kőkeresztet 1800-ban állíttatta Nagy Péternek fogadásából. Felirata: "Nagy Pál hitvesének Nemes Karácsony Erzsébetnek anyáknak."

A templom előtt találjuk még Lisieuxi Szent Teréz szobrát szoborfülkében emelvényre helyezve. A szoborfülke lezárására a templom kapuzatára visszaköszönő szegmensívet használtak.

LAKÓÉPÜLETEK

Barokk lakóházak (Kossuth u. 41. és Kossuth u. 43.)

A római katolikus templommal átellenben, a falu központjában Kossuth Lajos utca és Révai utca sarkán található. Eredetileg több barokk homlokzatú ház volt Halászában, ezek közül kettő maradt fenn eredeti homlokzatával egymás mellett: a Neuberger ház és Fazekas ház. A falak mórteglából készültek a XIX. Sz első harmadában, a XX. sz elején kaptak cseréptetőt. Az egyik ház homlokzatába falfülkét építettek, amelybe Mária- szobrot helyeztek el. A helyiségek és építmények a szalagtelkes házakra jellemzően követték egymást: első szoba, nyitott konyha, hátsó szoba, kamra, fosztókamra, lóistálló, borjú istálló, tehénistálló, abrakos kamra, magtár. A kamrák alatt bolthajtásos pincét építettek. Az épületek homlokzata elé telepített színes mályvabokrok és diszgömbfák illenek az épületek léptékéhez, homlokzati pasztell színvilágához. Barokk templom környezetében a 2 lakóház mellett az idelátogató egy pillanatra a régi korok utcáján érezheti magát. Idegenforgalmi jelentőségük felbecsülhetetlen. Ma műemléki védelem alatt álló népi lakóháznak minősülnek.

MŰTÁRGYAK

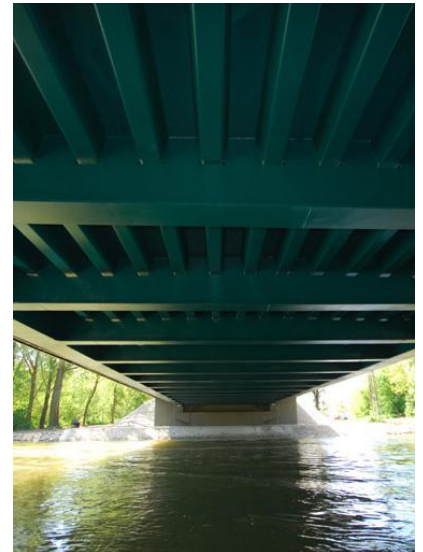
Halászi Mosoni-Duna híd

Halászinál a híd a kaput Szigetköz számára, Mosonmagyaróvár felé és lehetővé teszi az országhatár megközelítését Hegyeshalom és Rajka irányába. Valamint ez jelenti a településkaput Halászi számára dél felől érkezőknek. A Szigetközben lévő települések mindig is elszigeteltek voltak, ekkor a halászi rév jelentette az egyetlen kapcsolatot a települések között. A híd építésének ötlete azonban csak 1890-ben merült fel először. Az első tervek 1903. októberére készültek el. A vasszerkezetek gyártására hirdetett pályázatot a budapesti Nicholson Gépgyár Rt. nyerte. 1906. április 7-én adták át a közforgalomnak a hidat. A második világháború végén visszavonuló német katonák felrobbantották. Ennek a helyére épült fából egy szükség-híd, amit később egy orosz páncélgépkocsi leszakított. Ekkor határoztak úgy, hogy vasszerkezettel építik újjá a szerkezetet. Az új híd 1946 novemberében épült újjá, Márton-hídnak, majd Petőfi-hídnak nevezték el. A hídfőre emléktáblát helyeztek el Borsa (Schützbach) Antal emlékére. Az újjáépített híd egészen 1992. március 12-ig állt, míg egy rönkszállító teherautó daruja a megrongálta főtartót, mely a híd leszakadásához vezetett. Ideiglenesen tartalék vasúti híddal pótolták és már Halászi hídnak nevezték az építményt.

A ma ismert híd 2009-2010 között épült fel. 45 méter hosszú, anyaga acél, kétszer egysávos úttal, mindkét oldalon járdával és kerékpárúttal látták el. A híd ma meghatározó látványt nyújt a Mosoni-Duna hajósainak és folyó partjára lokalizált Szabadidőparkban, étteremben, kempingben tartózkodóknak.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Telekvásárláskor, leendő otthonunk megtalálása előtt érdemes messzebről kezdeni, megismerni Magyarország tájegységeit, azok jellegzetességeit, természeti képeit. Kiválasztva a kedvenceket, ellátogatni városokba, falvakba. Ha már tudjuk, mely települések keltették fel figyelmünket, mielőtt telket vásárolnánk, keressünk fel egy építész, aki nekünk tetsző stílusban, munkamorállal dolgozik. Vele együtt nézzük ki a a végleges telket, meglévő házat.

Számos olyan adottsággal, tulajdonsággal rendelkeznek a telkek, porták, melyekhez később nekünk kell idomulnunk. Ilyen a tájolás, a benapozás kérdése, a beépítési módja, és még sorolhatnánk. Ebben szeretnénk most segítséget nyújtani, bemutatva Halászi különböző arcait, karaktereit.

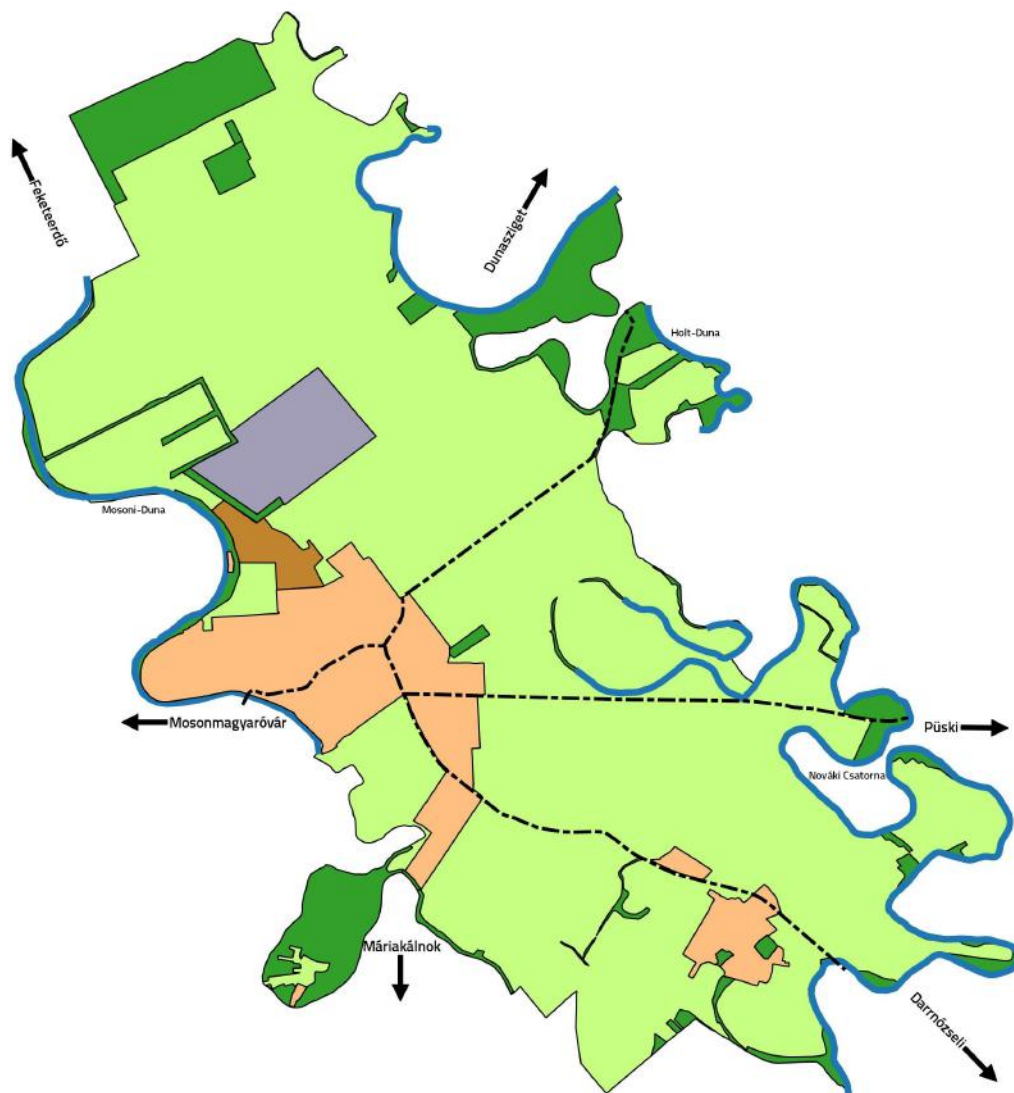
KÜLTERÜLETI TÉRKÉP

Halászi közigazgatási területéből 3645 ha ebből külterület 3402 ha. Nyugatról a Mosoni Duna, keletről a Novák csatorna képi természetes határát. Területén szántókat, gyepeket, nádist, mezőgazdasággal kapcsolatos ipari és gazdasági területeket, gazdasági célú és védett erdőket, bányászati és vízgazdálkodási területeket találunk. Két lakott településrész található itt, a Mosoni Duna partján fekvő Halászi és a délebben található Arak település.

JELMAGYARÁZAT

	lakószövet		bánya terület
	idegenforgalmi terület		vízfolyás
	általános mezőgazdálkodási terület		főbb utak
	erdő terület		

HALÁSZI BELTERÜLET TÉRKÉP

Halászi belterületének nagysága 243 ha. A város nyugati kapuját jelentő Mosoni hídról érkezik a Kossuth Lajos utca, amely kettészeli a lakószövetet. A település centrumában találhatóak a műemlékileg védett épületek és a templom tere. A történeti városrészt öleli körbe az új lakószövet. A beépítésre szánt területek az új lakószöveten kívül, a település peremterületein találjuk. Délen egy 25 ha-os iparterület csatlakozik a település belterületéhez.

JELMAGYARÁZAT

	régi lakószövet		templom tere - központ
	új lakószövet		műemlékek
	vegyes felhasználású terület		Kossuth Lajos utca
	beépítésre szánt terület		Mosoni Duna

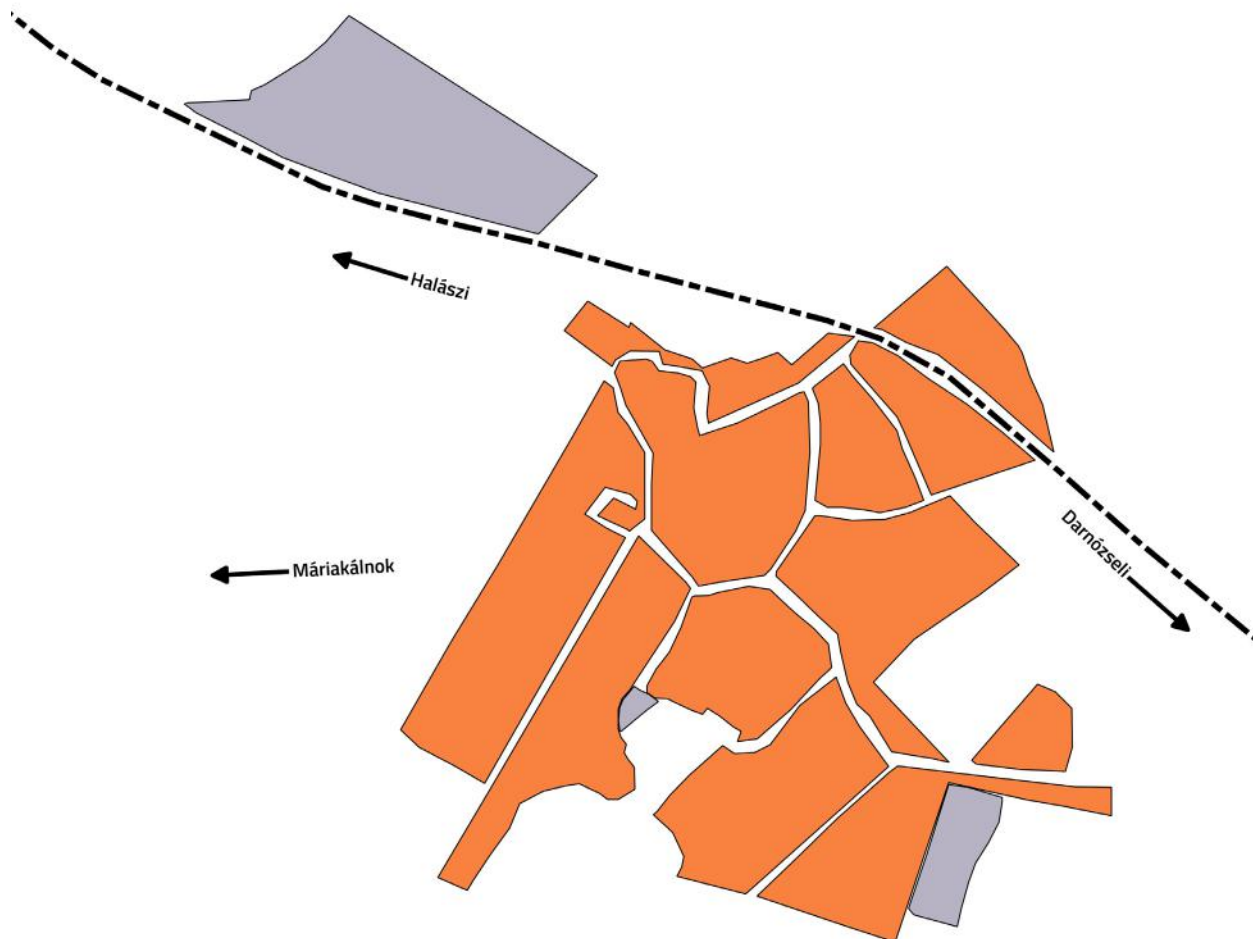
ARAK BELTERÜLET TÉRKÉP

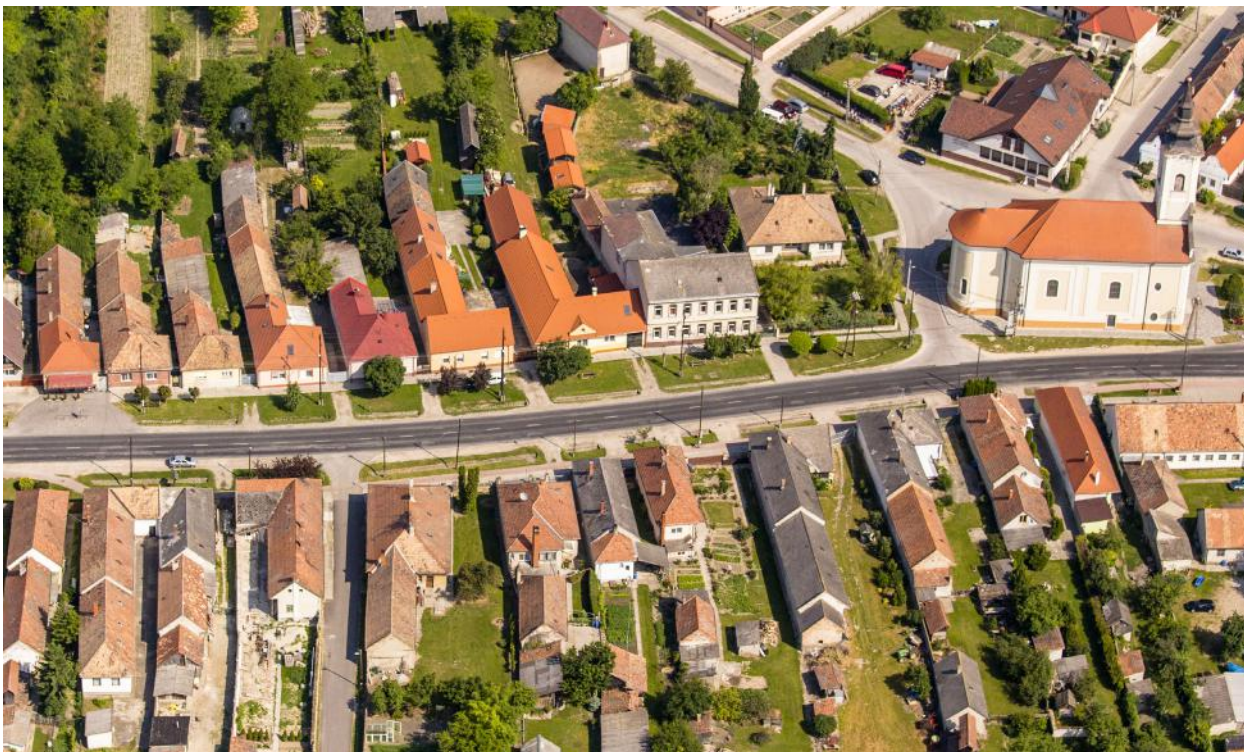
Halászihoz tartozik közigazgatásilag a 170 lakosú Arak település. Területét a 1401-es út szeli ketté. Régi tanyasi környezetre utaló lakószövet és a vegyes felhasználású területek alkotják a szerkezetét. Vegyes felhasználású területébe tartozik kutya-menhely, sportpálya, temető és mezőgazdasággal kapcsolatos ipari terület.

JELMAGYARÁZAT

- régi lakószövet
- vegyes felhasználású terület
- 1401-es út

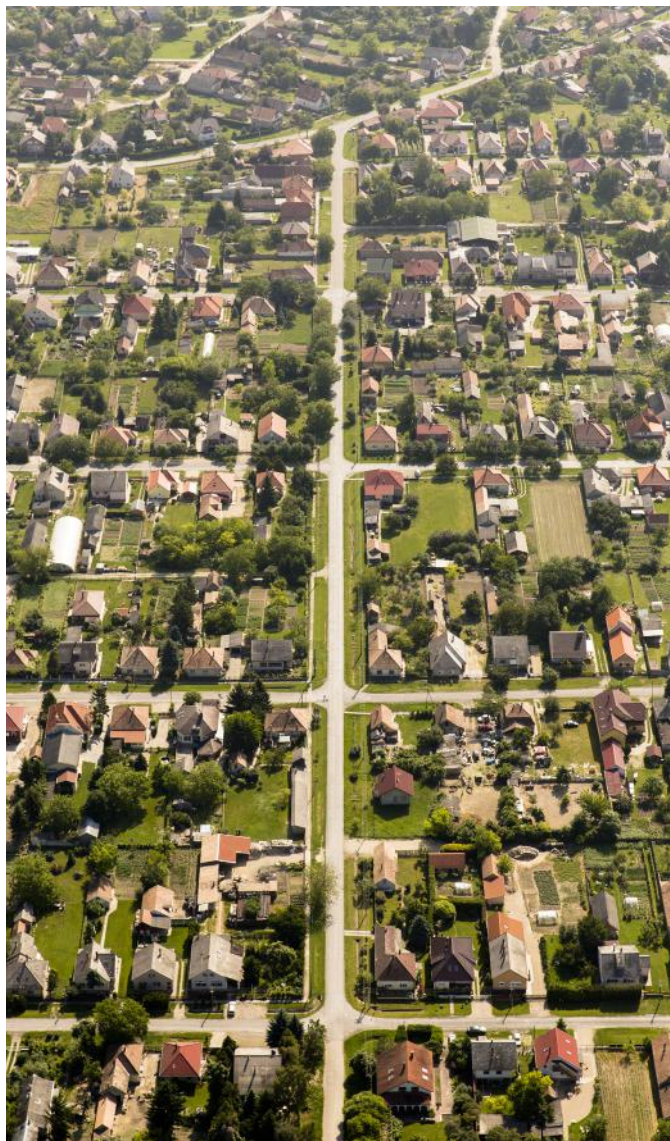
TÖRTÉNETI LAKÓSZÖVET

A Halászi hídról a Kossuth Lajos utca vezet be a faluba. A hídat elhagyva 1 km belül már a történeti városrészben találjuk magunkat, amely csupán utcaszerkezetében, beépítésében őrzi a régi történeti falukép jellegzetességeit, amire az első katonai felmérésből következtetni tudunk. Többnyire oldalhatáron álló és zárt sorúan beépített épületek találhatók, utcafronton sáttortetős 60-as években épült toldásokkal. Helyenként ezek folytatásaként a régi téglalap alakú parasztházak, mezőgazdasági melléképületekkel (kukoricagoré) sorakoznak. A városrész és egyben a falu középpontjában a római katolikus Szent Márton templom és az azt körülölelő tér, valamint a 2 műemléki védett meghatározó kései barokk lakóépület található.

ÚJ LAKÓSZÖVET

Az újabb telkek kiosztásánál szempont volt a megváltozott, városi telekhasználatot figyelembe venni. Itt szélesebb, de rövidebb portákat találunk, valamint az egymásra merőlegesen szerkesztett utcaszövetet. A régi, történeti lakószövethez képest, megváltozik a telek használata, megjelenik az előkert, az udvar pedig lassan átalakul virágos dísz udvarrá. Az alaprajzi elrendezések itt már sokkal szabadabban váltakoznak.

Az épületek telepítése a falusias lakóövezetben az oldalhatárra illesztett, míg a kertvárosias lakóövezetben a szabadon álló építési mód jellemző. Megtalálhatóak itt a 60-as évek jellegzetes négyzetes alapterületű, sáttortetős építményei, a 70-es 80-as években épült főként kétszintes épületek, valamint a mai XXI. századi modern családi házak.

VEGYES FELHASZNÁLÁSÚ TERÜLETEK

Ide tartoznak a szabadidős tevékenységeknek helyt adó sportpályák, parkok, strandok, valamint a temető, amelynek helye az első kataszteri felmérések óta változatlan. Ebben a kategóriába tartozik még az ipari, szolgáltatói szektor, amely 25 ha területet foglal el.

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

A falu kedvező földrajzi fekvésének köszönhetően Halászi népessége növekszik. A polgármesteri hivatal 2002 óta 3 lépcsőben új telkeket parcellázott ki. Itt is odafigyelve a megváltozott igényekre, széles, ámde rövid telkeket alakítanak ki, a mai főként városi-, irodai dolgozók napi életritmusához igazítva.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Halászi külterülete 3380 ha, ennek nagy része legelő, szántó, mezőgazdasági művelés alatt álló terület. Ide tartoznak még a védett erdők, gazdasági erdők, vízgazdálkodási és majorsági területek. A lovagolni és kikapcsolódni vágyók megtalálják helyüket az ősgyepel körbeölelt, Mosoni Duna partján található Babos Majorban. Északi irányban Feketeerdőre vezető út mellett találjuk a falu kavicsbányáját, amely külföldi tulajdonban áll napjainkban. Nyugati irányból a Mosoni-Duna és medre biztosítják a terület természetes határát. Déli irányban találjuk a Malomszer nevezetű szántót, amely a folyó régi malmaira utal vissza. Itt találhatóak még a Zsellér földek, Imrédi telek (amelyet a Hagyományörző Egyesület értékleltárba foglalt), a Négyesi földek, az Agg erdő és az Öreg erdő. Ezek nevei mind a történelmi térképeken is ugyanezzel a névvel szerepelnek. Keletre találjuk a Salamoni kerteket, amelyeket a monda szerint még Salamon király ajándékozott a falu lakóinak. Északon a Maglyai földek, a Szilvási földek, az Aranyos Laposi földek, a Zsellér Mocsolya és a Szigeti erdőt találjuk. A településen találunk ma már beépített, de egykori gazdasági tevékenységre utaló dűlőket. Ilyen a Kenderes kertek, a Hereföldek, a Téglaházak, a Mórvető. A mezőgazdasági területeken többnyire napraforgót, kukoricát, búzát termesztenek.

ARAK TELEPÜLÉSRÉSZ

Neve feltehetően az árok szóból ered. Hajdan Araknak kikötője is volt, a Nagy Duna jobb partján állott. Később a folyó medret változtatott. Ebből mára egy ér maradt fent, ami Novákpusztánál, Máriamajor mellett torkollik a Mosoni-Dunába. Ma egy két településrész, mint a Malomszer-dűlő, melynek neve a Duna malmaitól származik, valamint a Halastó rét őrzi ennek emlékét. Arak első okleveles említése 1413-ból ismert, a Moson vármegyei nemesi birtokos Araki-család előneveken 1848-49-ben Jellasich csapata kifosztotta és felperzselt a falut. Arak a 19. század elején virágzó háziiparáról - kosárfonás, vesszőfonás és házsövényfonás - volt nevezetes.

Ma a Szigetköz legkisebb települése Darnózseli és Halászi községek között félúton. A szigetközi főút és kerékpárút mellett található. Halászból több úton is megközelíthető, a főút mellett kerékpár út is vezet a településhez. A katonai felmérések tükrözik, hogy tanyasi világ, majorságok lehettek itt régen. A régi, ehhez hasonló telepítésszerkezet ma is fellelhető. Ma már többnyire szabályozott oldalhatáron álló előkertes telepítési szövet alakult ki. A település közelében találunk ipari gazdasági övezetet, mezőgazdasági területet, erdőterületet, szántókat legelőket. Sík fekvésű. Tervek szerint Halászihoz szerették volna kapcsolni, de a két település közötti távolság végett erre a közeljövőben nem kerül sor.

5

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

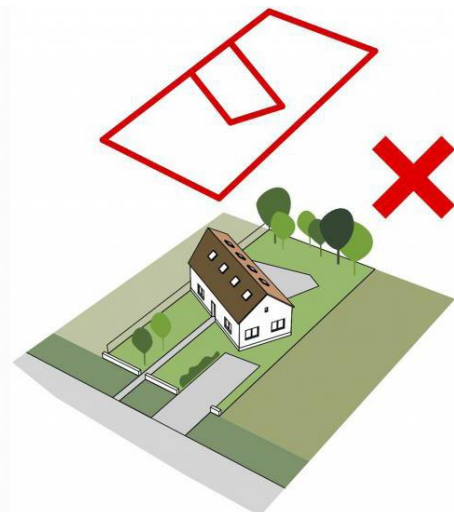
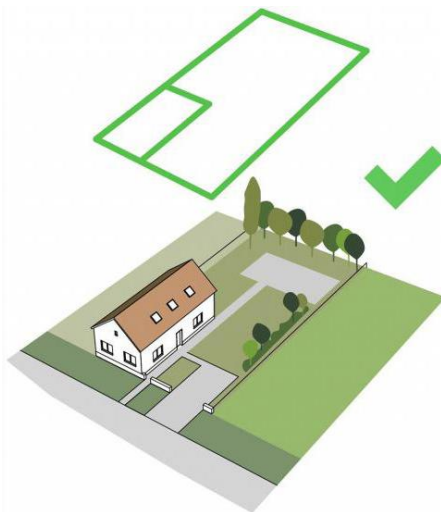
Az utcán sétálva sokat tanulhatunk a régi háztaktól. Megfigyelhetjük a tájolásukat, ereszkilógásukat, díszítettségüket. Ihletet meríthetünk a kerthasználathoz és kerítéskialakításhoz. Tartsuk szem előtt, hogy lakóházunk egy adott környezetbe illeszkedve épül, melynek részévé válik, együtt él és kommunikál vele. Ezért fontos, hogy a helyi jelleget figyelembevéve, annak jó oldalát erősítve alakítsuk ki álmaink házát. A következő oldalakon elsőként sorraversezzük a település különböző, már kialakult saját karakterrel rendelkező részeit, majd a teljes településre értendő építészeti útmutató, ajánlások kerülnek bemutatásra.

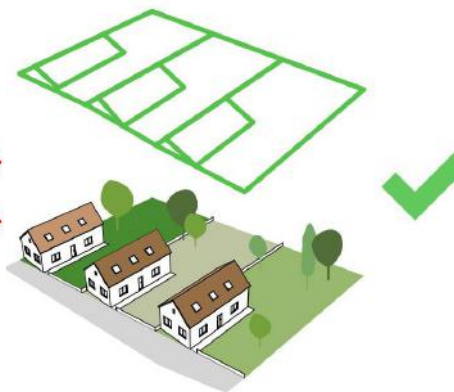
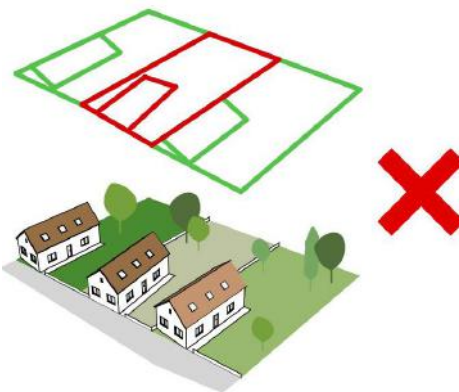
TÖRTÉNETI LAKÓSZÖVET

TELEPÍTÉS

A történeti településrészen a családi házak helyzete oldalhatáron álló, a telken belüli telepítése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, előkerttel tervezett családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek elején, oldalhatárán állnak, zárt kapuval és kerítéssel elérhető a védett kert kialakítása.

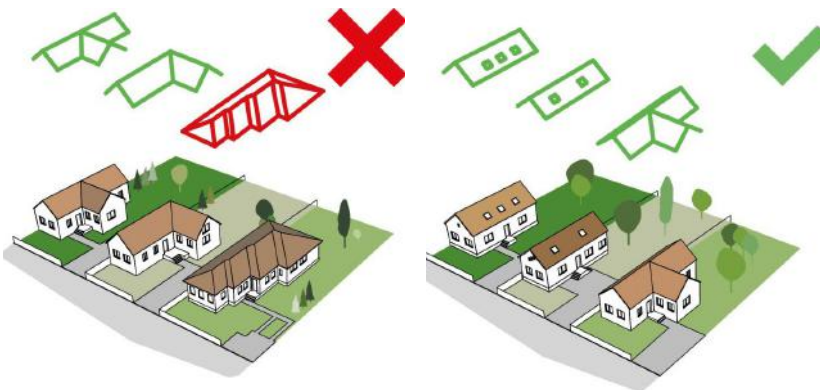

Több utcában megmaradt egy ősi beépítési forma, úgynevezett **fűrészfogas** beépítés, mely esetén a telek nem merőleges az utcára, a ház oldalhatáron áll és 90 foknál kisebb szögben találkozik az utca felőli oldallal.

ÉPÜLETTÖMEG

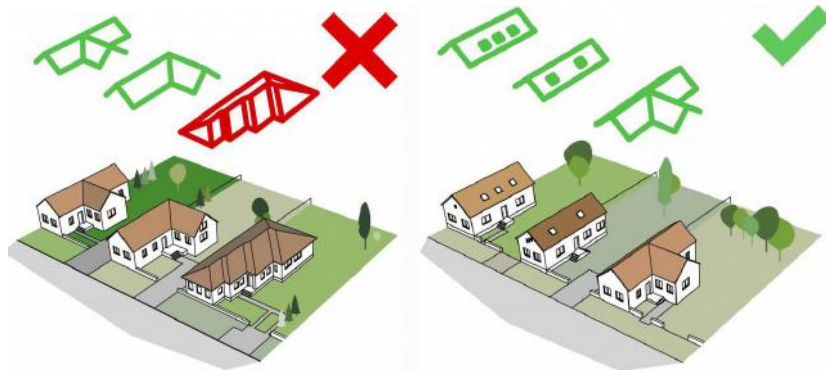
A régi típusú házak utcai oldala keskeny, a kert felé bővülő. A parasztházak a helyiségeket egymás után rakták, melyeket tornáccal kötöttek össze, ebből adódik hosszanti jellegük. Az egyszerű, sorolt tömegben egy-egy bővítés, kiugrás jelenik meg markánsan. Kerüljük a teljes telekszélességet elfoglaló, vagy túlzottan elaprózott, többszörösen törölt épülettömeget.

MAGASSÁG

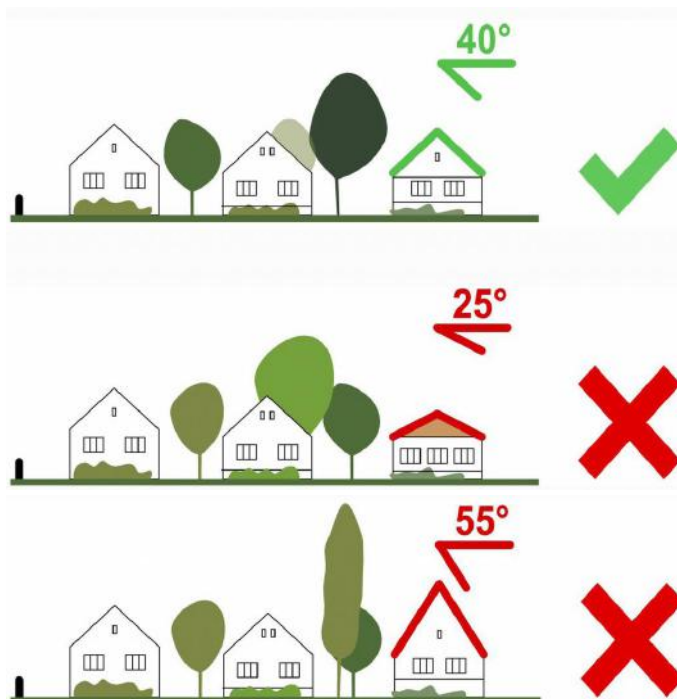
Ebben a szövetben földszintes, a padlás-teret tárolásra hasznosító házak jelenléte a hangsúlyos. Több szint helyett gondolkodjunk tetőtér-beépítésben, akár térdfalas megmagasítással is. Így házunk karaktere az egységes utcaképet erősítve is bővíthet hasznos terekkel.

TETŐFORMA

A Kisalföld tájegység jellegzetes utca-képét meghatározó oromfalas homlokzatok itt is teret nyernek, nem ajánlott ezektől eltérő, kontyolt tető formát építeni az utcáfrontra! Az udvar felől viszont néhol megjelent régebben is akontyolt záródás, így az itt is megengedett.

Több házsor típusú alapján épült, ezért nagyszámban fellelhetőek a kontyolt és csonkakontyos tetőformák is. Formájuk helyett arányaikat, részleteiket vegyük követendő példának.

A tető a tömeghez hasonlóan legyen nyugodt, egységes. Kerülni kell a sok felépítménnyel, töréssel tagolt bonyolult tetőformákat.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A tető hajlásszöge általában 40-45° közé esett. Kerüljük a túl alacsony, vagy épp túl merdek hajlásszögű tetőket.

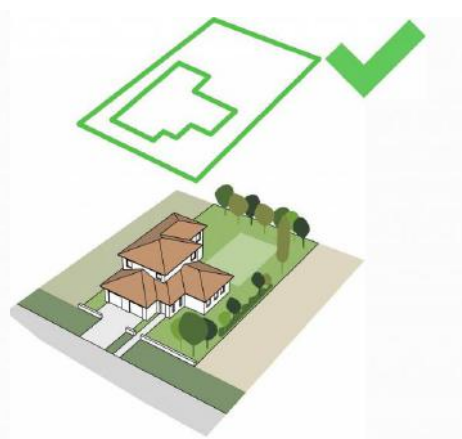
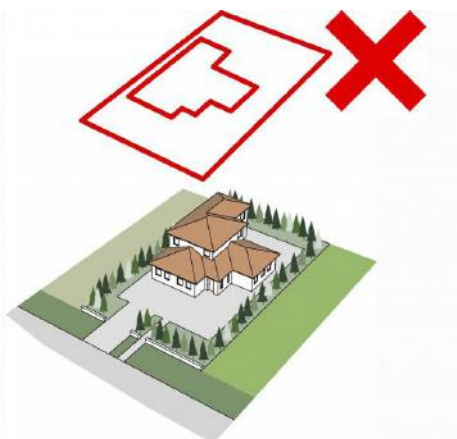
ÚJ LAKÓSZÖVET

TELEPÍTÉS

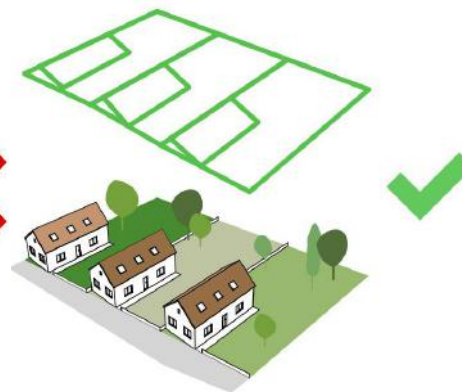
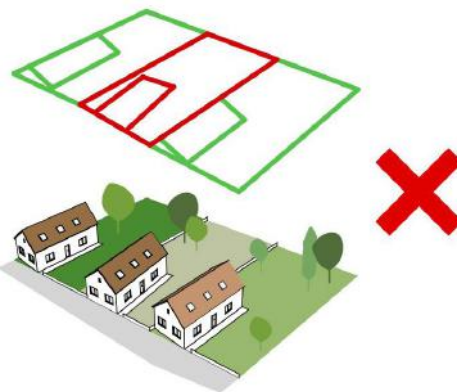
A történeti lakószövehez hasonlóan itt is oldalhatáron épülnek családi házak. Az idők folyamán megváltozott telekhasználat előhívta az előkertes megoldást. Az igényelt magánszféra kialakítása itt nem zárt kerítéssel oldódik meg, hanem az épület kerül hátrébb 4-5 méterrel az utcától. A telken először egy díszkert vagy előkert kap helyet és utána következik maga az épület, de mindig hangsúlyosabb a hátsó udvar mérete, mint az előkert!

A zártabb kialakítás megoldható erre alkalmas növényzettel is, de mindig őshonos, a környékre jellemző növényeket telepítsünk.

ÉPÜLETTÖMEG

Mindig törekedni kell a kompakt formára, ez biztosítja a letisztult építészti arculat mellett az alacsony házfenntartást, alacsony rezsit. Egy tömeg, ne legyen túltagolt, elaprózott, kerüljük a fölösleges síktöréseket. Átgondolt, komplexen tervezett alaprajz egyszerű formával is képes világos, családias otthont varázsolni.

ÉPÜLET MAGASSÁG

A településképhez igazodva ezen területeken is főként földszintes családi házak épülnek. Törekedjünk erre mi is.

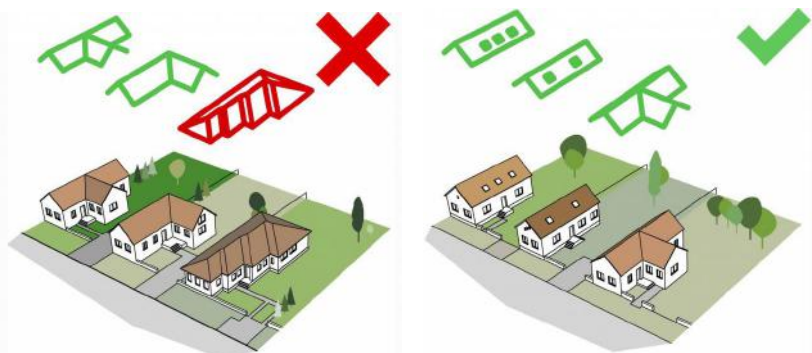
További helyiségek, szobák kialakítására elegendő lehet egy jól szervezett tetőtér vagy az udvar felé bővítve a földszint.

TETŐFORMA

A település összképét nézve a tetőformák egységes képet mutatnak. Ajánlott ehhez igazodva egyszerű tetőszerkezetet megálmodnunk. A forma lehet nyeregtetős, kontyolt vagy éppen csonka végződésű, igazodva a közvetlen környezetben lévőkhöz.

Tervezés idején célszerű már foglalkozni a gépészeti kivezetések, kémények megjelenésével.

TETŐ HAJLÁSSZÖG

A tető egyik legmeghatározóbb része egy épületnek. Hát ne féljünk tőle!

Nem ajánlott alacsony, tájidegen hajlásszöget alkalmazni. Ajánlott a 40-45° közötti hajlásszög. Legyen a ház része, gazdagítsa az utca karakterét.

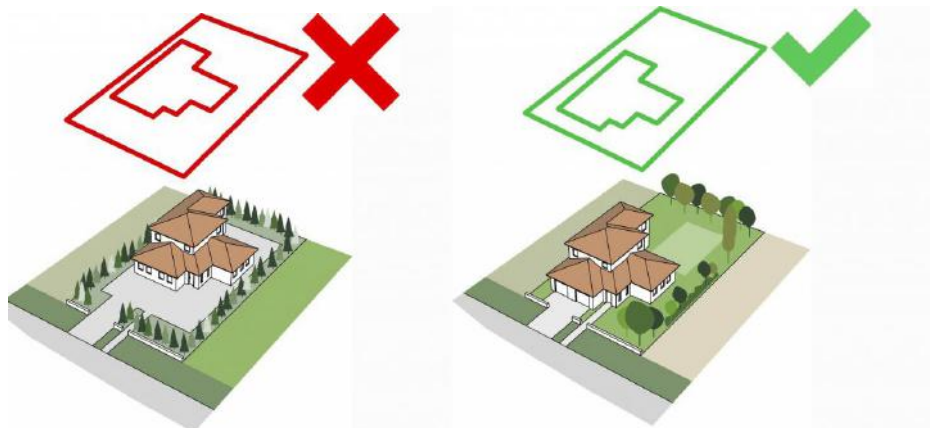
VEGYES FELHASZNÁLÁSÚ TERÜLET

TELEPÍTÉS

A történeti lakószövethez hasonlóan itt is oldalhatáron épülnek családi házak. Az idők folyamán megváltozott telekhasználat előhívta az előkertes megoldást. Az igényelt magánszféra kialakítása itt nem zárt kerítéssel oldódik meg, hanem az épület kerül hátrébb 4-5 méterrel az utcától. A telken először egy díszkert vagy előkert kap helyet és utána következik maga az épület, de mindig hangsúlyosabb a hátsó udvar mérete, mint az előkert!

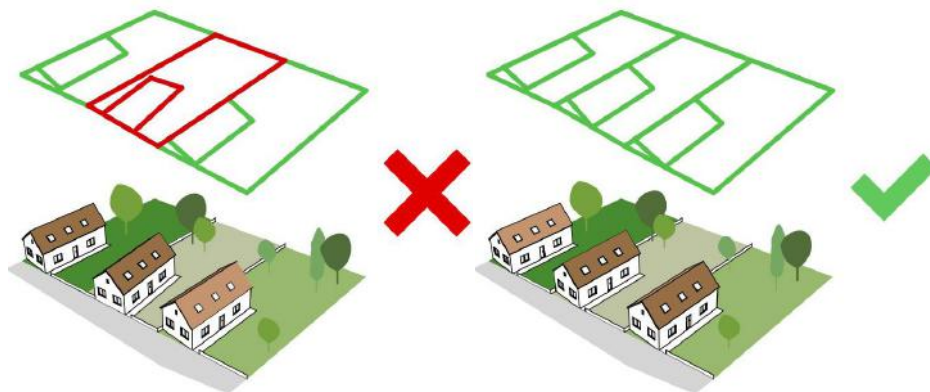
A zártabb kialakítás megoldható erre alkalmas növényzettel, de mindig őshonos, a környékre jellemző növényeket telepítsünk.

ÉPÜLETTÖMEG

Mindig törekedni kell a kompakt formára, ez biztosítja a letisztult építészti arculat mellett az alacsony házfenntartást, alacsony rezsit.

Egy tömeg, ne legyen túltagolt, elaprózott, kerüljük a fölösleges síktöréseket. Átgondolt, komplexen tervezett alaprajz egyszerű formával is képes világos, családias otthont varázsolni nekünk.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Érintetlen, csendes, nyugodt – maradjon is ilyen. Egy tájba simuló épített elem, ne legyen hivalkodó, ne burjánozzon el. Egyszerű, időtálló megoldásokban gondolkodjunk, természetes anyagokból. Értékteremtés és a meglévő értékek kiemelése legyen a cél. Fontos hogy a helyiek is lássák értékeiket. Nyissuk meg a köz számára (túra, felfedezés, piknik), gondoskodjunk a háttér funkciókról, infrastruktúráról – ivókutak, pihenők, kuka, ösvények stb.

ERDŐK

Vidéki környezetben az erdők látványa hozzátartozik a falvakhoz. Erdőben csak indokolt esetben lehet épületeket, építményeket elhelyezni. A táj védelmében csak kis alapterületű, természetes anyagokban gondolkodjunk.

RÉTEK-LEGELŐK

A táj karakterét, első benyomását erősen meghatározza a rétek-legelők, gyümölcsösök, kiskertek tagoltsága, művelési kultúrája. Gazdasági épületeinknek épp úgy illeszkedniük kell környezetükbe, a természetbe, mint családi házainknak. Ezen épületek alaprajzi kialakítását, méretét sokszor az adott funkció határozza meg. Ugyanakkor jó arányokkal, tagolt tömeggel, célszerű, természetes anyagokból tervezhetünk odaillő, példaértékű modern épületeket is.

ÉPÜLETEKRE VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ

A teljes falu képét, karakterét meghatározó építészeti szempontokra az alábbiakban térünk ki. Ez településszövettől függetlenül érvényes minden meglévő, épülő házra. Ezen a szinten is fontos az építész bevonása, a szakmai segítség! Figyeljük meg a település hagyományos házait, azok arányait és hangsúlyait! Az építészeti nyelv – anyagok, szerkezetek változhatnak, viszont az épületek karaktere illeszkedjen a falu általános hangulatához!

HOMLOKZATKÉPZÉS

Az épületek utca felőli homlokzata két ablakos, esetleg a tornác mentén bejáratos elrendezésű, melyet vakolatkeretezésekkel tagoltak. Ezen a térségen jellemző a látszó kő lábazat, és az eresz magasságában elhelyezett párkány. Az épületnek nem csak utcai homlokzata van, fordítsunk figyelmet a szomszéd, és a kert felé nézőkre is. Használjunk nyíláskeretezéseket, vakolat díszítéseket, vakolathímekeket. Az oromfal díszítésére helyi motívumokból építkezzünk, kerüljük a túl elaprózott, hivalkodó díszítettséget.

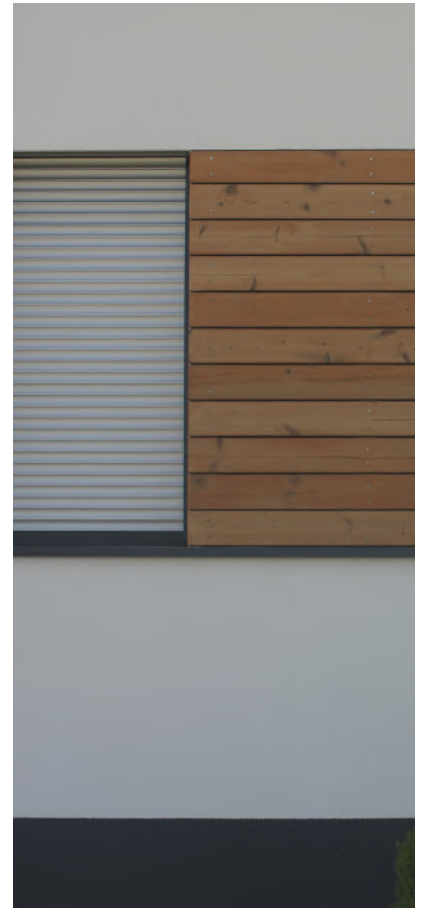
PÁRKÁNYOK, VAKOLATKERETEK

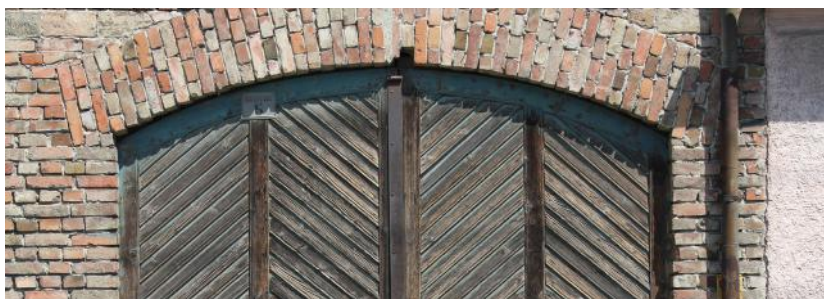
A hagyományos épülethomlokzatokon a nagy felületeket párkányokkal, vakolatdíszekkel tagolták. Ezekkel emelték ki, erősítették meg, vezették át a tető–fal találkozásának vonalát. Egy jó arányú, egyszerű profilú párkány kiemeli a homlokzat arányait. Figyeljük meg régi díszes házak, vagy épp a templom párkányzatát, vegyük azt alapul és illesszük a mi házunk karakteréhez. Vakolatkeretezés, vakolathím készült a nyílászárók köré és a falmezőkben. Itt is alapvető a helyi motívumkincs tanulmányozása. A keretek legyenek egyszerű, geometrikus formájúak, melyek kiegészítik a nyílászárókat és nem vonják el a figyelmet. Színezésük lehet változatos, ha az a homlokzat és tető színpárjaihoz illeszkedik. Kis léptékű épületeknél azonban érdemes a homlokzattal azonos színűre festeni ezeket is, elkerülve a túlzásfolt, széteső megjelenést.

ANYAGHASZNÁLAT

Ne utánozzuk az anyagokat, használjunk a funkcióhoz megfelelőeket. A régi típusú házak nagy százalékban természetes anyagokból épültek, kövessük mi is a példájukat. A lábazat készüljön terméskőből, a homlokzat legyen vakolt. A tető héjalása készüljön, lehetőség szerint kiselemes, kerámiafedéssel. Igyekezzünk időtálló, újrahasznosítható anyagokat használni!

NYÍLÁSZÁRÓK

Legerősebben az utcai ablakok és ajtók határozzák meg a ház és az utca karakterét is. Hagyományos, kétfelé nyíló, osztott nyílászárót javasolunk, melyhez a legtöbb régi ház, műemléki épület például szolgálhat. Kerüljük a redőnytokos árnyékolást, használjunk zsalugátert, vagy spalettát. A nyílászárók anyaga legyen fa, vagy ezt utánozó műanyag, fémkompozit.

BEVILÁGÍTÁS

Különböző típusú megoldások közül válogathatunk, milyen módon világítjuk be tereinket. Tetőtéri bevilágításnál ajánlott tetősíkba illeszkedő tetőtéri ablakok alkalmazása, vagy kis méretű kiállásokban gondolkodni.

Érdeemes fejben tartani, minél több ablaknyílást nyitunk a tetősíkban, annál erősebb melegszik fel a tetőterünk.

Vízvezetés megoldását a tetőforma határozza meg. Ha túlbonyolítjuk a formát törésekkel, több esélyt adunk későbbi beázásnak, hiba lehetőségnek.

Kerüljük a kutyaóli ablakokat, toronyszerű kiállásokat, vápákat, hózugot.

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK, KAPUK

A régi településszövetben a zárt, kissé áttört kerítések, kapuk az ajánlottak. Főként célszerű ezek alkalmazása zajosabb, forgalmasabb utak mentén. A kisebb utcák, az új telepítések telkein alacsonyabb, áttört kerítések készülnek, oda illően. Anyaga lehet fa, betonelem.

RÉSZLETKÉPZÉS

Házunkat részletei koronázzák meg. Figyeljük meg, és tanuljunk a régi házak részleteiből. Alkalmazzunk olyan anyagokat, melyek megjelennek a házon, vagy a kertben. Gondolkodjunk rendszerben, ne hagyjuk, hogy a túl sokféle tárgy, dísz és anyag gyengítse házunk és településünk karakterét!

ELŐKERT, NÖVÉNYZET

Előkertünk ápolása az utcakép ápolásával egyenlő. Ültessünk fát, gyümölcsfákat, virágokat. Tartjuk karban vízelvezető árkainkat, parkolóhelyünket és ágyásainkat. Kérjük kerttervező segítségét a növények és szegélyek kiválasztásában.

Kertünk teremti meg a kapcsolatot a természettel; a pihenés, kikapcsolódás színtere. A növények növekedésével, visszahúzódásával minden évszakban más képet mutat. De a kert nem csak egy alkotás, hanem élőhely is egyben: változatos növényalkalmazással többféle élőlénynek biztosíthatunk életteret (például madárbarát kertek). A fajok, arányok, színek, stílus jó megválasztásával egész évben élvezhetjük kertünk szépségét. Egy település, egy utca megjelenésében, arculatában a közterületről is jól látható elő- és oldalkert játszik nagyobb szerepet.

Az előkert a legtöbb esetben az utcáfrontról is jól látható; ilyenkor védelmi szerepe mellett a díszítés jobban előtérbe kerül. Rendezett, rendszeresen fenntartott előkertünkkel jó benyomást kelthetünk, hozzájárulunk utcánk megjelenéséhez, értéket közvetít. Előkertünk lehet zárt, ha forgalmas utcán lakunk; ekkor jól megválasztott fajokkal az út felől érkező porszennyezés mérsékelhető, és korlátozza a nem kívánt belátást.

UTCÁK, TEREK

A településkép kialakításában nagy szerepet vállalnak az utcák, közterületek kialakítása, rendezettsége. Ha betérünk, áthaladunk gépkocsival egy városban, falun, az első szembetűnő jellegzetesség az utca és házsorok viszonya, méretük, arányaik. Innen tudjuk, milyen méretű településen járunk. Vannak-e légvezetők, csak egy oldalon van e járda, van e bicikli út elkülönítve, fasor.

Parkolók, padok, járda szélességek, házak elrendezése, telepítése mutatja meg milyen minőségű az utca. Más egy fő út, egy bekötő út, kis utca, földút. Mindennek megvan a helye, mit mikor hol használunk, hol elégíti ki az adott igényt.

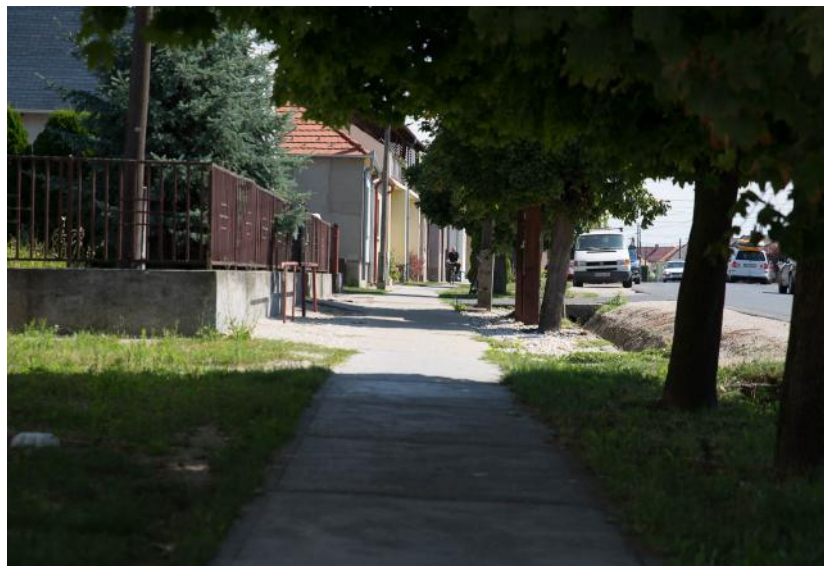
Reggel munkába, iskolába indulva mind áthaladunk rajtuk. Fontos az élhető környezet, minél több zöld beiktatása a hétköznapokba.

Ajánlott kétoldali fasor telepítése, hosszútávra tervezhető őshonos, magyar (nem tájidegen) fajtákból. Mindig nézzünk utána az adott fajta jellemzőire, mikor mennyi törődést, gondozást igényel, milyen közökkel ültethetők.

Általánosságban igaz, hogy kerítéstől nézve legalább 3 méterre ültessünk fát, cserjét 2 méterre. Fák közötti távolság alacsonyabb fajták között 5-6 méter, magas növekedésű fák esetén 6-10 méter.

Légvezeték alá, valamint a légvezeték től számított 3 méter távolságban 3 méternél magasabbra növe fa nem ültethető.

Utcák, terek, kocsibehajtók burkolatánál figyeljünk a különböző anyagok, színek harmóniájára. Kerüljük a túlzóan sok féle elem használatát. Tagoljuk az egybefüggő járda/zöld területeket.

SZÍNDINAMIKA

A színek hatnak az ember pszichikai és fizikai állapotára egyaránt. Ezen megközelítésen keresztül szín és épített, valamint adott környezet között szoros kapcsolat áll fent. Kérjünk segítséget építésztől, hogy házuk színe az utcaképet gazdagítsa és kiegészítse megjelenésével! Szép egységes képet érhetünk el egy épületen, ha monokróm, azaz egyszínű színskálát alkalmazunk. Itt a szín árnyalataival játszhatunk, de a mértékletesség határain belül. Fontos, ha szélesebb színpalettát szeretnénk ne használjunk 3 különböző színnél többet egy homlokzaton és törekedjünk arra, hogy az alkalmazott színek egymással színharmonióban legyenek. Ideális, ha a nagyobb felületekre kiválasztunk egy világos színt mérvadónak (a fehér egy árnyalatát) és a többit csak kisebb mértékben használjuk emellett.

HOMLOKZATOK

Homlokzatokon törekedjünk a pasztell árnyalatok alkalmazására. Hagyományosan a házakat fehérre meszelték. Használjunk mi is bátran fehéret, vagy színezzük mértékkel! Igazodjunk az épített környezet és az adott környezet látványához. Ne díszítsük, ne színezzük túl - elég egy erős szín, egy erős karakteres anyag házunkra!

monokróm színskála használata

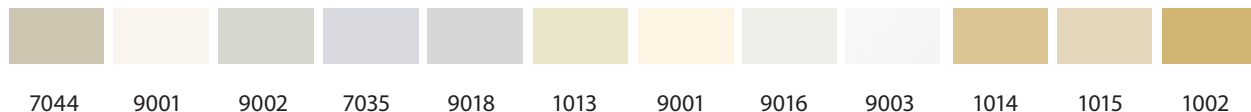

2-3 szín harmónikus alkalmazása

fehér vakolat és annak árnyékrajzolatai

Javasolt színpaletta homlokzatokra (RAL színkódokkal jelölve):

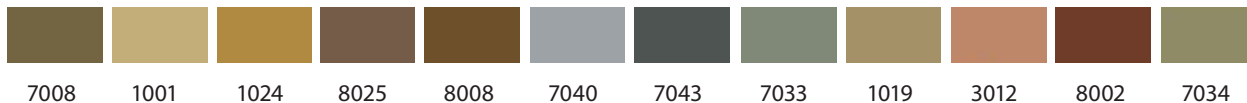
Egy szép színskálát nemcsak színekkel lehet létrehozni, hanem például a fehér fal és annak árnyékai szép színharmóniát adnak. Ezért kell figyelembe vegyük az alkalmazott anyagok textúráját és az abból fakadó fény árnyék hatásokat, mivel díszítőelemként jelennek meg az épületen. Ilyenek a vakolat díszítések, kő felületek, fa burkolatok, illesztésből fakadó dilatációk. Emellett törekedjünk a helyi épített környezet sajátosságait követni és abba illeszkedni. Mindenekfelett fontos, hogy az épület különböző egységeit egy egészként kezeljük, mert csak így hozhatunk létre a szemnek is tetsző építményeket.

BURKOLATOK, NYÍLÁSZÁRÓK

Tehát homlokzataink nagyobb felületén használjunk világos színeket. Viszont kisebb méretekben előforduló felületeinket kiemelhetjük egy-egy erősebb színnel, mely passzol, harmóniát alkot a homlokzatunk teljes képével. Például egy sötétebb barnára vagy kékre festett ablakkal, vagy az ormfalat lezáró deszka lazúros lefestésével.

Javasolt színpaletta burkolatokra, nyílászárókra (RAL színkódokkal jelölve):

TETŐ

A tető színének és anyagának megválasztásánál vegyük figyelembe homlokzatunk kialakítását is. Válasszunk helyi épített környezetre jellemző anyagokat, amelyek illeszkednek a falu látképének egészébe. Törekedjünk kisebb elemekből álló (pl. cserepes) fedési módokra, mivel azok fény-árnyék hatása szépen feloldja a tető egybefüggő felületét.

új kerámia tetőcserep és fehér vakolat

modern betoncserep és részletei

bontott tetőcserep és faburkolat

Javasolt színpaletta tető fedésre (RAL színekkel jelölve):

8011

8002

7043

8008

8017

3009

7013

8019

7022

8012

8015

7037

8

AJÁNLOTT NÖVÉNYEK

FERTŐ-HANSÁGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁGÁNAK AJÁNLÁSÁVAL

UTCAI FASOR FÁI

JUHAR (ACER) FÉLÉK

mezei, korai, hegyi, tatár juhar

KŐRIS (FRAXINUS) FÉLÉK

magyar, magas, virágos kőris

NYÁR (POPULUS) FÉLÉK

fekete vagy rezgő nyár

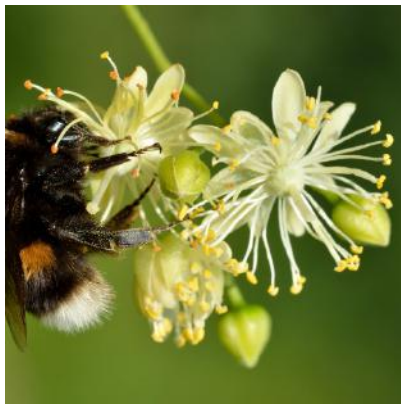
BERKENYE (SORBUS) FÉLÉK

lisztes, madár-, házi, barkóca berkenye

HÁRS (TILIA) FÉLÉK

kislevelű vagy nagylevelű hárs

SZIL (ULMUS) FÉLÉK

hegyi, vénic- vagy mezei szil

CSERJE FAJOK

SOM (CORNUS) FÉLÉK
húsos vagy veresgyűrű som

GALAGONYA (CRATAEGUS) FÉLÉK
kétbibés vagy egybibés galagonya

KECSKERÁGÓ (EUONYMUS) FÉLÉK
csíkos vagy bibircses kecskerágó

TOVÁBBI AJÁNLOTT FAJTÁK
közönséges nyír
közönséges gyertyán
vadkörte
cser-, kocsánytalan, molyhos vagy
kocsányos tölgy
fehér fűz
vadalma
madárcseresznye
zselnicemeggy

TILTOTT FÁSSZÁRÚ FAJTÁK
akác
amerikai kőris
bálványfa
keskenylevelé ezüstfa
fekete fenyő
erdei fenyő
gyalogakác
kései meggy
zöld juhar

TILTOTT LÁGYSZÁRÚ FAJTÁK
alkörmös
japánkeserűfű fajok
kanadai aranyvessző
magas aranyvessző
parlagfű
selyemkóró
süntök

9

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Épületek és növényzet mellett a hirdetések, cégtáblák megjelenése is része az utcaképnek. A túlméretezett, harsány színekben pompázó, töménytelen táblaerdő csupán elvonja a figyelmet és távol tartja az arra járó védtelen érdeklődőket. Nem szabad túlzásokba esnünk, itt a legjobban kifizetődő a kevesebb, de ízléses, visszafogott reklám, cégér. Induljunk ki épület-homlokzatunk arányaiból, méreteiből. Hol, hogyan hatna rajta vagy körülötte egy hirdetőtábla, vitrin vagy épp falra festett felirat. Csak egy erős karakterű színnel vagy anyaggal hirdessük termékünket. Míves, ötletes megoldásokban gondolkodjunk! Merjünk bevonni grafikust, építészt erre a célra. Gondolkozzunk hosszútávban, válasszunk olyan megoldásokat, melyek időjárás és UV állóak.

10

JÓ PÉLDÁK

Ahogy az Útmutatóban is írtuk, ismerjük meg a kiválasztott települést kívül-belül, környező tájaktól kezdve köztereken, utcákon át egészen a részletekig. Milyenek a kémények, nyílászárók, visszatérő anyagok, burkolatok. Minden megismert településen találunk 1-2 vagy akár több kedvenc, nekünk tetszetős házat.

Merjük lefotózni, közelebbről meglesni, beszélgetésbe elegyedni lakóival. Hasznos információkat kaphatunk egy tál süteményért cserébe környező megbízható tervezőkről, kivitelezőkről, mesterekről. Az általuk betervezett szerkezetek, anyagok, hogyan viselkednek többéves használat során.

Kossuth Lajos utca 113.

Jó például szolgál a falu központjában, a Kossuth utcán levő Egészségház épülete, amelynek munkálatai 2011-ben készültek el pályázati összegből. Telekhasználatot tekintve oldalhatáron álló, L alaprajzú közösségi épület.

A két egymásra merőlegesen szerkesztett tömeget egy faburkolatú híd köti össze. Ezáltal létrejött áttört átjáró biztosítja a közlekedést az épület körül. A zárt tömegek téglaburkollatúak, amihez illik a tetőn alkalmazott hódfarkú cserép, a faburkolat, faoszlopos tornác és fa nyílászárókat. A visszafogott, természetes anyaghasználat egységes, környezetébe illeszkedő megjelenést biztosít az épületnek. Homlokzata nyílásokkal arányosan tagolt. Az épület előtt díszfákkal ellátott, virágokkal szépen beültetett teresedés található, amibe kiválóan illeszkedik az áttört tömeg. Ajánlott megfigyelni egyszerű szín-, anyaghasználatát és részletképzéseit.

Vadvirág utca 21.

Valamint példaként említhető a falusias lakóövezetben lévő családi ház is. Tömege egyszerűen formált, nem hivalkodó. A homlokzat faburkolata kiválóan tagolja a zárt tömeget. Ezzel is példát mutatva, hogy a tömeg mértéktelen osztása nélkül is létrehozhatunk izgalmas felületeket. Az ereszképzés, nyílások homlokzati kiosztása, bejárat kiképzése, mind átgondolt és tudatos tervezésre utalnak.

JÓ PÉLDA ÚJ TELEPÜLÉSRESZEKRE

A nyugati határ közelsége okán a környező települések népessége folyamatosan növekszik, nem várható a tendencia változása a közeljövőben. Így új településrészek alakulnak ki, melyeknél igencsak fontos a tudatos, hosszútávú tervezés. Hagyományaink, kultúránk része a magyar településkép, épületeinket alkotó részletek. Új településrész kialakításánál nem szabad ezeket felednünk! A mai kornak megfelelő, modern, komfortos házakat gondoljunk ki, a régi házak arányaival, részleteivel fűszerezve.

Példaként a katasztrófa súlytotta Devecsert ajánljuk. 2011-ben átadott új településnegyed több utcából és központi teresedésből tevődik össze. Egységes beépítést használtak, egységes szín és anyag használatot. De mégis az utcákon végig sétálva nem találunk két megegyezőt, mind eltér részleteiben, az adott család igényeire szabva. Ettől kapunk erős képet, saját arculatot Devecseren.

fotók, további érdekességek a beruházásról: www.epiteszforum.hu

JÓ PÉLDA FALUSI TEREK ÚJRAGONDOLÁSÁRA

A Pest megyei Nagykovácsin ötletpályázatot hirdettek építész és tájépítész hallgatók számára. A sikeres tervek felhasználva a Budapesti Corvinus Egyetem Kert- és Szabadtértervezési Tanszéke formálta tovább, majd 2010-ben el is készült a beruházás.

A régi, szövevényes úthálózótat újragondolva, a mai forgalomnak megfelelően rajzolták át a régi úttest és patka vonalát. Cél volt a tér használatának újragondolása, gyalogos baráttá és használhatóvá tétele.

Itt helyezkedik el a település éke, a templom és a plébánia épülete. Előttük most burkolt, fákkal beültetett, csak gyalogosan megközelíthető teresedés alakult ki.

fenti kép: tervezett állapot

lenti kép: régi állapot

JÓ PÉLDA VÍZPART REHABILITÁCIÓ

A Mosoni Duna partja fontos szerepet tölt be a település életében. A beépítésre szánt újonnan kiosztott parcellák esetében gondolni kell a vízparti környezet újragondolására, védelmére.

Erre kiváló példát nyújt a Szamos partjának rehabilitációjára kiírt 2017-es pályázat, melynek fő koncepciója volt újra jelentőséget adni a városképből kirekesztett folyónak.

A nyertes I. helyett a Practica spanyol studio nyerte el. Ötletükkel a folyót új kerékpárutak, zöldterületek és közterületek kiépítésével vezetik vissza a városi szövet vérkeringésébe. Elsődlegesen a partról induló teraszrendszerrel terjesztenék ki a part területét. A teraszok helyi vízparti növények, homokdűnék, sziklapartok alkalmazásával oldódnak fel és kapcsolódnak az épített városi környezethez. A folyópart ezáltal könnyen hozzáférhetővé válik a lakosok számára és lehetőséget ad a szabadidős tevékenységek számára is. Szamos folyót a közlekedési útvonalak segítségével város élő gerincévé válik, állandó mozgás helyszínévé, ezáltal a város életének meghatározó részévé.

IMPRESSZUM

HALÁSZI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Polgármester: Majthényi Tamás

polgármester email címe: polgarmester@halaszi.hu

Telefon: +36 96/210349

Halászi honlap címe: <http://www.halaszi.hu>

Halászi email címe: jegyzo@halaszi.hu

Halászi postai címe: 9228 Halászi, Kossuth L. u. 38.

Főpítész: Zágorhidi-Czigány Csaba

főpítész email címe: zagorhidics@gmail.com

Készítők:

Hagyományos Házépítő Kft.

munkatársak: Bakos Judit Piroska, Bihari Ádám, Radev Gergő, Vati Vivien

info.hagyomanyoshaz@gmail.com

Fotók: Börcsök Teodóra, Gacsályi Kinga, Vati Vivien, Halászi híd: Talpas Balázs

Légi felvételek: 2014 Halászi

Felhasznált irodalom: Halászi Hagyományőrző Egyesület 2013-as értékleltára

Prikler Szilvia: Halászi története c. szakdolgozata

<http://www.halaszi.hu>

Köszönet: Darázs Jenőnének és Prikler Szilviának szakmai segítségükért

A kiadvány készítése során felhasználásra kerültek a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. által biztosított ábrák, sablonok.

A kiadványra a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI . tv. védelme alatt áll.

Halászi, 2017.